Verklagsreglur

vegna starfsemi stöðvalausa hjóla- og smáfarartækjaleiga á borgarlandi Reykjavíkur

1. Tilgangur og gildissvið

1.1. Tilgangur þessara verklagsreglna er að tryggja gagnsætt og opið verklag þegar þjónustuaðili óskar eftir að starfrækja stöðvalausa hjólaleigu (hér eftir kallað þjónustuaðili) með reiðhjólum, smáfarartækjum eða öðrum sambærilegum léttum farartækjum, án fastra hjólastöðva innan borgarlands Reykjavíkur. Þjónustuaðila ber að fylgja þessum verklagsreglum í hvívetna.

2. Orðskýringar

2.1. *Hjól* er samgöngutæki sem er gert út af þjónustuaðila til leigu einstaklinga til samganga og fellur undir skilgreiningu á reiðhjóli skv. 3. gr. umferðarlaga nr. 77/2019.

2.2. *Smáfarartæki* er samgöngutæki sem er gert út af af þjónustuaðila til leigu einstaklinga til samganga og fellur undir skilgreiningu á smáfarartæki skv. 3. gr. umferðarlaga nr. 77/2019.

2.3. *Þjónustuaðili* er aðili sem býður upp á aðgengi að hjólum og/eða smáfarartækjum gegn gjaldi.

2.4. *Floti* vísar til þeirra farartækja sem hjóla- eða smáfarartækjaleiga heldur úti og er starfhæfur og virkur hluti af framboði þjónustuaðila.

2.5. *Stæði* eru fyrirframskilgreindir staðir þar sem ætlast er til að notendur skili hjóli og/eða smáfarartæki. Eru þeir skýrt merktir og afmarkaðir a.m.k. með yfirborðsmerkingu en geta verið með föstum grindum, stöndum, statífum o.þ.h.

2.6. *Svæðishindrun (e. geofence)* er stafræn afmörkun á svæði t.a.m. sem skilgreinir hvar hægt er að nota hjólin eða smáfarartækin, hvar sé hægt að skila þeim og á hvaða hraða þau komist. Undir svæðishindrun fellur t.a.m. bannsvæði þ.e. svæði sem umferð hjóla eða smáfarartækja þjónustuaðila er óheimil.

2.7. *Nýting* er meðaltal yfir fjölda ferða hvers hjóls eða smáfarartækis á dag yfir tiltekið tímabil.

2.8. *Ferð* er notkun hjóls eða smáfarartækis sem notandi greiðir fyrir og lýkur eftir að hafa ferðast a.m.k. 200 metra.

3. Hlutverk Reykjavíkurborgar

3.1. Reykjavíkurborg er veghaldari gatna (að þjóðvegum undanskildum) og almennra stíga innan borgarmarka sem eru ætlaðir almenningi til frjálsrar umferðar og ekki eru innan lóða.

3.2. Reykjavíkurborg sinnir upplýsingaskyldu með því að miðla upplýsingum til almennings um notkun hjóla, með þar til gerðum boðleiðum.

3.3. Reykjavíkurborg ber ekki ábyrgð á tjónum á hjólum eða smáfarartækjum, t.a.m. vegna vetrarþjónustu eða flutnings hjóla.

3.4. Reykjavíkurborg getur komið á fót gagnagrunni eða falið þriðja aðila að hafa umsjón með gagnagrunni þar sem þjónustuaðilum ber að skila inn gögnum, t.a.m. um staðsetningu og ferðir farartækja því formi sem farið er fram á sbr. 4.2.5. gr.

4. Skyldur þjónustuaðila

4.1. Lög og reglugerðir

4.1.1. Þjónustuaðili skal tryggja að ástand og öryggisbúnaður farartækja í flota sé fullnægjandi og að floti uppfylli gildandi lög og reglugerðir sem sett eru varðandi hjól og smáfarartæki, svo sem umferðarlög og reglugerð um gerð og búnað reiðhjóla.

4.1.2. Þjónustuaðili skal sjálfur fylgja umferðarlögum og reglugerðum í rekstri leiguþjónustunnar, t.d. með því að leggja ekki flutningsbifreiðum á gangstétt eða á gangstéttarbrún, ekki aka þeim á bannsvæðum, o.s.frv.

4.2. Nýting og rekstur

4.2.1. Þjónustuaðila ber að gera samning við Reykjavíkurborg um starfsemi stöðvalausrar hjóla- eða smáfarartækjaleigu. Þjónustuaðili skal senda tölvupóst til umhverfis- og skipulagssviðs Reykjavíkurborgar, skrifstofu samgangna og borgarhönnunar á netfangið magnus.arsaelsson@reykjavik.is þar sem óskað er eftir því að hefja starfsemi stöðvalausrar hjólaleigu. Í póstinum skulu einnig koma fram upplýsingar um nafn, kennitölu, heimilisfang, símanúmer, netfang þjónustuaðila, sem og upplýsingar um ábyrgðaraðila (nafn, símanúmer,netfang og tryggingaskírteini).

4.2.2. Þjónustuaðili skal upplýsa Reykjavíkurborg um áætlaðan fjölda farartækja í flota við upphaf starfsemi sinnar. Skal hann upplýsa Reykjavíkurborg ef breytingar á fjölda farartækja eru áætlaðar.

4.2.3. Þjónustuaðili skal upplýsa Reykjavíkurborg um það á hvaða svæðum hann ætlar að starfrækja þjónustu sína. Skal hann upplýsa Reykjavíkurborg ef breytingar verða á því svæði sem hann starfrækir þjónustu sína með a.m.k. 7 daga fyrirvara.

4.2.4. Ef þjónustuaðili ætlar sér að koma upp fastri aðstöðu í borgarlandi, hjóla og/eða smáfarartækjastöðvum, skal hann sækja um viðeigandi leyfi hjá Reykjavíkurborg.

4.2.5. Þjónustuaðila ber að tryggja skynsama nýtingu borgarlands og þar með uppfylla að notkun flota uppfylli neðangreind skilyrði:

a) Meðalnotkun hvers farartækis í flota sé a.m.k. 2,0 ferðir á dag að meðaltali yfir þrjá mánuði.
b) Meðalnotkun hvers farartækis í flota sé a.m.k. 0,5 ferðir á dag að meðaltali yfir einn mánuð.

Ef annað hvort skilyrði a) eða b) er ekki uppfyllt, án eðlilegra skýringa, skal þjónustuaðili bregðast við. Ef þjónustuaðili bregst ekki við eða sýnir ekki fram á hvernig meðalnotkun farartækis verði aukin, áskilur Reykjavíkurborg sér rétt til að rifta samningi við þjónustuaðila. Þjónustuaðili skal senda fyrir 15. dag hvers mánaðar til Reykjavíkurborgar gögn um heildarfjölda ferða á hverjum degi og fjölda farartækja í útleigu í undangengnum mánuði, þ.e. ef gögnum er ekki skilað jafnóðum í gagnagrunn sbr. gr. 3.4.
Þjónustuaðili skal skila inn gögnum, á MDS formi (*e. Mobility Data Specification*) eða öðru því formi sem óskað er eftir, inn í slíkan gagnagrunn sé óskað eftir því sbr. gr. 3.4.

4.2.6. Hjól og smáfarartæki sem hafa staðið ónotuð í borgarlandi í 60 klst. skulu fjarlægð af þjónustuaðila og komið fyrir á skilgreindu stæði viðkomandi farartækja, eða öðrum stað þar sem farartækin valda ekki ónæði og komast fyrr í notkun. Þessi tímamörk eiga ekki við farartæki sem lögð eru á skilgreindum stæðum.

4.3. Útbúnaður smáfarartækja í útleigu

4.3.1. Smáfarartæki í útleigu skulu hafa framljós og afturljós ásamt glitmerkjum/endurskini á báðum langhliðum og undir farartækinu.

4.3.2. Smáfarartæki í útleigu skulu vera búin þannig búnaði að ljós á farartækinu blikka eða lýsa ef þau hafa fallið á hliðina.

4.4. Kynningarmál

4.4.1. Þjónustuaðili er ábyrgur fyrir markaðssetningu á þjónustu sinni. Þjónustuaðila ber að fræða almenning á sýnilegan og aðgengilegan hátt um þær skyldur sem hér er kveðið á um og kunna að varða almenning, þar á meðal um þær reglur sem gilda um lagningu, sbr. 6. gr. verklagsreglnanna.

4.5. Viðbragðstími

4.5.1. Ef fjarlægja eða endurstaðsetja þarf farartæki skv. verklagsreglum þessum, t.a.m. ef þeim er illa lagt, í samræmi við 6.1.1., eða ef faratæki er staðsett á bannsvæði, skal það gert innan þriggja klukkustunda frá því að þjónustuaðila er gert viðvart. Ef tilkynning berst þjónustuaðila milli kl. 22 og 06 skal hann fjarlægja eða endurstaðsetja farartækið Í síðasta lagi fyrir kl.07.

4.6. Þjónustulok

Við þjónustulok skal þjónustuaðili, innan tveggja vikna, fjarlægja öll farartæki og aðra lausamuni tengda þjónustunni og tryggja rétta meðhöndlun í framhaldinu (t.d. förgun eða geymslu). Hættulegur úrgangur s.s. rafhlöður, rafmagnsíhlutir, olía o.s.frv. skal einnig meðhöndla á réttan hátt. Reykjavíkurborg ber ekki ábyrgð á yfirgefnum/ósóttum hjólum og áskilur sér rétt að fjarlægja þau og farga á kostnað þjónustuaðila.

5. Takmarkanir á starfsemi og staðsetningu hjóla og smáfarartækja

5.1. Reykjavíkurborg getur sett ýmsar takmarkanir á starfsemi þjónustuaðila. Reykjavíkurborg getur t.a.m. sett á lághraðasvæði, bannsvæði og svæði þar sem óheimilt er að leggja farartækjum eða enda ferðir.

5.2. Lághraðasvæði

5.2.1. Á lághraðasvæðum er óheimilt að aka smáfarartækjum hraðar en 10 km/klst.

5.2.2. Þjónustuaðili skal setja upp lághraðasvæði á eftirfarandi stöðum:

a. Grunnskólalóðum.
b. Göngugötum.

5.2.3. Reykjavíkurborg getur sett lághraðasvæði á fleiri stöðum í borginni. Reykjavíkurborg skal koma upplýsingum um slík svæði til þjónustuaðila. Þjónustuaðili skal koma takmörkunum í framkvæmd innan 5 virkra daga frá móttöku kröfunnar.

5.3. Bannsvæði

5.3.1. Reykjavíkurborg getur sett upp bannsvæði, þar sem þjónustuaðila skal gera ókleift að aka farartækjum. Þjónustuaðili skal koma takmörkunum í framkvæmd innan 5 virkra daga frá móttöku kröfu um uppsetninga bannsvæðis. Ef farartæki er lagt á bannsvæði, ber þjónustuaðila tafarlaust að fjarlægja það innan viðbragðstíma, sbr. 4.5.1.

5.4. Lagning hjóla og smáfarartækja óheimil

5.4.1. Reykjavíkurborg getur skilgreint svæði þar sem óheimilt er að leggja farartækjunum. Eru það t.a.m.:

a. Vatnsverndarsvæði.
b. Göngugötur.
c. Undirgöng, og nágrenni þeirra, a.m.k. 15m frá munna þeirra.
d. Hjólastígar.

5.4.2. Reykjavíkurborg getur skilgreint fleiri svæði þar sem óheimilt er að leggja farartækjum og skal koma upplýsingum um slík svæði til þjónustuaðila. Þjónustuaðili skal koma takmörkunum í framkvæmd innan 5 virkra daga frá móttöku kröfunnar.

5.5. Frekari takmarkanir

5.5.1. Reykjavíkurborg getur sett á frekari takmarkanir á útleigu hjóla og smáfarartækja, t.a.m. takmarkað tíma og svæði þar sem leyfilegt er að leigja út hjól.

6. Lagning hjóla og smáfarartækja

6.1. Um lagningu hjóla og smáfarartækja

6.1.1. Þjónustuaðili skal upplýsa notendur sína um hvernig beri að skilja við og leggja farartækjum. Faratæki telst illa lagt ef þau eru á stöðum þar sem: :

- þau hindra umferð, sérstaklega þeirra með skerta hreyfigetu eða sjón.

- þau eru staðsett fyrir gangbrautum og öðrum gönguþverunum.
- þau eru staðsett á miðeyjum, við gatnamót eða öðrum álíka stöðum.
-þeim er lagt á bannsvæðum.
-þeim er lagt þar sem óheimilt er að leggja farartæki eða enda ferð.
-ef þau að öðru leiti hindra aðra umferð.
-ef þau kunna að valda tjóni.

6.1.2. Ef farartæki eru staðsett á þeim stöðum sem taldir eru upp í gr. 6.1.1., skal þjónustuaðili fjarlægja farartækið í samræmi við skilmála þessara verklagsreglna og innan viðbragðstíma í 4.5. Reykjavíkurborg áskilur sér rétt til að fjarlægja faratæki á kostnað þjónustuaðila ef ekki er brugðist við ábendingu. Ef slíkt gerist ítrekað getur það leitt til uppsagnar samnings.(sbr. gr. 7 í samningi).

6.1.3. Notendur skulu senda inn mynd til þjónustuaðila eftir að ferð lýkur þar sem sýnd er staðsetning farartækisins og hvernig skilið er við það.

6.1.4. Þjónustuaðili skal hafa virkt eftirlit með þeim myndum sem sendar eru inn. Ef farartæki er ekki lagt í samræmi við skilmála verklagsreglna þessara skal þjónustuaðili fjarlægja eða lagfæra farartækið í samræmi við verklagsreglur.

6.1.5. Þjónustuaðili skal gera almenningi kleift, með einföldum hætti, að senda inn ábendingar um illa lögð farartæki, t.d. á heimasíðu sinni eða smáforriti. Almenningur þarf að geta sent inn ábendingar án þess að hlaða niður smáforriti eða öðrum búnaði.

6.1.6. Upplýsingar um hvernig senda skal inn ábendingu um illa lagt farartæki skal koma fram á tækinu sjálfu. Getur það verið í formi QR kóða, slóð á heimasíðu eða álíka hætti.

6.1.7. Farartækin skulu hafa þannig búnað að ef þau detta á hliðina senda þau sjálfkrafa merki til þjónustuaðila. Hafi farartæki fallið á hliðina, eða er ekki uppistandandi skal þjónustuaðili fjarlægja eða lagfæra það innan þess tíma sem gefinn er upp í verklagsreglum þessum, sbr. 4.5..

6.2. Stæði ætluð stöðvalausum hjólum og smáfarartækjum

6.2.1. Reykjavíkurborg getur sett upp, í borgarlandi, sérstök stæði ætluð stöðvalausum hjólum og smáfarartækjum.

6.2.2. Þjónustuaðili skal auðkenna slík stæði á korti í smáforriti t.d. með „P“ og leita leiða til að örva notendur til að enda ferðir sínar í slíkum stæðum. Það getur t.d. verið í formi ívilnunar eins og afsláttar á ferð, inneignar eða niðurfellingar á upphafsgjaldi ferðar.

7. Endurskoðun

7.1. Reykjavíkurborg áskilur sér rétt til að endurskoða og uppfæra verklagsreglur vegna starfsemi stöðvalausra hjóla- og smáfarartækjaleigna á borgarlandi Reykjavíkur, með hliðsjón af reynslu og nýjum upplýsingum og er þjónustuaðila gefinn þar kostur til að koma fram með sín sjónarmið, ef einhver eru.

8. Gildistaka

Verklagsreglur þessar öðlast gildi við samþykkt umhverfis- og skipulagsráðs 4. febrúar 2026 og birtingu á heimasíðu borgarinnar.